Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 10 grudnia 2013 r.*

Odesłanie prejudycjalne — Wspólny europejski system azylowy — Rozporządzenie (WE) nr 343/2003 — Określanie państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrywanie wniosku o azyl — Kontrola przestrzegania kryteriów odpowiedzialności za rozpatrywanie wniosku o azyl — Zakres kontroli sądowej

W sprawie C-394/12

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Asylgerichtshof (Austria) postanowieniem z dnia 21 sierpnia 2012 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 27 sierpnia 2012 r., w postępowaniu:

Shamso Abdullahi

przeciwko

Bundesasylamt,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: V. Skouris, prezes, K. Lenaerts, wiceprezes, A. Tizzano, R. Silva de Lapuerta, T. von Danwitz, E. Juhász, A. Borg Barthet, C.G. Fernlund i J.L. da Cruz Vilaça, prezesi izb, A. Rosas (sprawozdawca), G. Arestis, J. Malenovský, A. Prechal, E. Jarašiūnas i C. Vajda, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Cruz Villalón,

sekretarz: K. Malacek, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 7 maja 2013 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu S. Abdullahi przez E. Daigneaulta oraz R. Seidlera, Rechtsanwälte,

— w imieniu rządu austriackiego przez C. Pesendorfer, działającą w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu rządu greckiego przez G. Papagianni, L. Kotroni oraz M. Michelogiannaki, działające w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu francuskiego przez S. Meneza, działającego w charakterze pełnomocnika,

* Język postępowania: niemiecki.

— w imieniu rządu włoskiego przez G. Palmieri, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez G. Palatiella, avvocato dello Stato,

— w imieniu rządu węgierskiego przez M. Fehéra, G. Koósa oraz K. Szíjjártó, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu Zjednoczonego Królestwa przez J. Beeko, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez S. Lee, barrister,

— w imieniu rządu szwajcarskiego przez D. Klingelego, działającego w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu Komisji Europejskiej przez W. Bogensbergera oraz M. Condou-Durande, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 11 lipca 2013 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 10, 16, 18 i 19 rozporządzenia Rady (WE) nr 343/2003 z dnia 18 lutego 2003 r. ustanawiającego kryteria i mechanizmy określania państwa członkowskiego właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl, wniesionego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego (Dz.U. L 50, p. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 19, t. 6, s. 109).

2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach sporu pomiędzy S. Abdullahi, obywatelką somalijską, a Bundesasylamt (federalnym urzędem ds. azylu), w przedmiocie określenia państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrywanie wniosku o udzielenie azylu złożonego przez nią do tego urzędu.

Ramy prawne

Konwencja genewska

3 Konwencja dotycząca statusu uchodźców, podpisana w Genewie w dniu 28 lipca 1951 r. [*Receuil des traités des Nations unies*, tom 189, s. 150, nr 2545 (1954), zwana dalej „konwencją genewską”], weszła w życie w dniu 22 kwietnia 1954 r. Została ona uzupełniona Protokołem dotyczącym statusu uchodźców z dnia 31 stycznia 1967 r. (zwanym dalej „protokołem z 1967 r.”), który wszedł w życie w dniu 4 października 1967 r.

4 Wszystkie państwa członkowskie są stronami konwencji genewskiej i protokołu z 1967 r. tak jak Republika Islandii, Księstwo Liechtensteinu, Królestwo Norwegii i Konfederacja Szwajcarska. Unia Europejska nie jest stroną konwencji genewskiej ani protokołu z 1967 r., ale art. 78 TFUE i art. 18 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”) stanowią, że prawo do azylu jest gwarantowane w szczególności z poszanowaniem wspomnianej konwencji i wspomnianego protokołu.

Prawo Unii

5 Zmierzając do realizacji celu określonego podczas obrad Rady Europejskiej w Strasburgu w dniach 8 i 9 grudnia 1989 r., dotyczącego harmonizacji polityk azylowych państw członkowskich, państwa te podpisały w dniu 15 czerwca 1990 r. w Dublinie Konwencję określającą państwo odpowiedzialne za

rozpatrywanie wniosków o udzielenie azylu wniesionych w jednym z państw członkowskich Wspólnot Europejskich (Dz.U. 1997, C 254, s. 1, zwaną dalej „konwencją dublińską"). Konwencja ta weszła w życie w dniu 1 września 1997 r. w stosunku do dwunastu pierwotnych sygnatariuszy, w dniu 1 października 1997 r. w stosunku do Republiki Austrii i Królestwa Szwecji oraz w dniu 1 stycznia 1998 r. w stosunku do Republiki Finlandii.

6 Konkluzje z posiedzenia Rady Europejskiej w Tampere w dniach 15 i 16 października 1999 r. przewidywały w szczególności ustanowienie wspólnego europejskiego systemu azylowego.

7 Traktatem z Amsterdamu z dnia 2 października 1997 r. wprowadzono do traktatu WE art. 63, który przyznał Wspólnocie Europejskiej kompetencje do przyjęcia środków objętych zaleceniami Rady Europejskiej w Tampere. Przyjęcie tego przepisu pozwoliło w szczególności na zastąpienie, w relacjach między państwami członkowskimi, z wyjątkiem Królestwa Danii, konwencji dublińskiej rozporządzeniem nr 343/2003, które weszło w życie w dniu 17 marca 2003 r.

8 Również na tej podstawie prawnej zostały przyjęte różne dyrektywy, w tym:

— dyrektywa Rady 2004/83/WE w sprawie minimalnych standardów dla kwalifikacji i statusu obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako uchodźców lub osób, które z innych powodów potrzebują międzynarodowej ochrony oraz zakresu przyznanej ochrony (Dz.U. L 304, s. 12 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 19, t. 7, s. 96); dyrektywa ta została zastąpiona dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako beneficjentów ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony (Dz.U. L 337, s. 9); oraz

— dyrektywa Rady 2005/85/WE z dnia 1 grudnia 2005 r. w sprawie ustanowienia minimalnych norm dotyczących procedur nadawania i cofania statusu uchodźcy w państwach członkowskich (Dz.U. L 326, s. 13); dyrektywa ta została zastąpiona dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/32/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej (Dz.U. L 180, s. 60).

Rozporządzenie nr 343/2003

9 Motywy 3 i 4 rozporządzenia nr 343/2003 mają następujące brzmienie:

„(3) Konkluzje Rady Europejskiej z Tampere stwierdziły także, że system ten powinien zawierać, w krótkim terminie, jasną i wykonalną metodę określania, które państwo członkowskie jest odpowiedzialne za rozpatrywanie wniosku o udzielenie azylu.

(4) Metoda taka powinna być oparta na obiektywnych i sprawiedliwych kryteriach zarówno dla państwa członkowskiego, jak i dla zainteresowanych osób. W szczególności powinna ona umożliwiać szybkie określenie państwa członkowskiego odpowiedzialnego, tak aby zagwarantować skuteczny dostęp do procedur określania statusu uchodźcy i nie zagrażać celowi, jakim jest szybkie rozpatrywanie wniosków o udzielenie azylu".

10 Zgodnie z art. 1 rozporządzenia nr 343/2003 rozporządzenie to ustanawia kryteria i mechanizmy określania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrywanie wniosku o udzielenie azylu wniesionego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego.

11 Artykuł 3 ust. 1 tego rozporządzenia przewiduje:

„Państwa członkowskie rozpatrują wniosek każdego obywatela państwa trzeciego, który składa wniosek jakiemukolwiek państwu członkowskiemu na granicy lub na jego terytorium. Wniosek jest rozpatrywany przez jedno państwo członkowskie, którym jest państwo, które kryteria wymienione w rozdziale III wskazują jako odpowiedzialne".

12 Dla celów ustalenia „odpowiedzialnego państwa członkowskiego" w rozumieniu art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 343/2003 art. 6–14 tego rozporządzenia, zawarte w jego rozdziale III, zatytułowanym „Hierarchia kryteriów", ustanawiają zestaw obiektywnych kryteriów, wymienionych w kolejności ich stosowania, dotyczących nieletnich pozbawionych opieki, jedności rodziny, wydania dokumentu pobytowego lub wizy, nielegalnego wjazdu lub pobytu w państwie członkowskim, legalnego wjazdu do państwa członkowskiego oraz wniosków złożonych w międzynarodowym obszarze tranzytowym lotniska.

13 Artykuł 10 tego rozporządzenia brzmi następująco:

„1. W przypadku gdy ustalono na podstawie dowodów lub poszlak opisanych w dwóch wykazach wymienionych w art. 18 ust. 3, włącznie z danymi określonymi w rozdziale III rozporządzenia [Rady] (WE) nr 2725/2000 [z dnia 11 grudnia 2000 r. dotyczącego ustanowienia systemu Eurodac do porównywania odcisków palców w celu skutecznego stosowania konwencji dublińskiej (Dz.U. L 316, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 19, t. 4, s. 26)], że osoba ubiegająca się o azyl przekroczyła niezgodnie z przepisami granicę lądową, morską lub powietrzną państwa członkowskiego, przybywając z państwa trzeciego, państwo członkowskie, do którego w ten sposób wjechała ta osoba, jest odpowiedzialne za rozpatrywanie wniosku o udzielenie azylu. Odpowiedzialność ta wygasa z upływem dwunastu miesięcy od dnia, kiedy nastąpiło nielegalne przekroczenie granicy.

2. Jeżeli państwo członkowskie nie może lub nie może dłużej ponosić odpowiedzialności zgodnie z ust. 1 oraz w przypadku gdy ustalono, na podstawie dowodów lub poszlak opisanych w dwóch wykazach, wymienionych w art. 18 ust. 3, że osoba ubiegająca się o azyl – która wjechała na terytorium państw członkowskich niezgodnie z prawem lub dla której nie można ustalić okoliczności wjazdu – w momencie składania wniosku mieszkała uprzednio w państwie członkowskim nieprzerwanie przez okres co najmniej pięciu miesięcy, państwo członkowskie jest odpowiedzialne za rozpatrywanie wniosku o udzielenie azylu.

Jeżeli wnioskodawca mieszkał uprzednio przez okres co najmniej pięciomiesięczny w kilku państwach członkowskich, państwo członkowskie, w którym mieszkał ostatnio, jest odpowiedzialne za rozpatrywanie wniosku".

14 Artykuł 13 wspomnianego rozporządzenia stanowi, że w przypadku gdy nie można wyznaczyć żadnego państwa członkowskiego na podstawie hierarchii kryteriów wymienionych w tymże rozporządzeniu, odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu jest domyślnie pierwsze państwo członkowskie, w którym wniosek został złożony.

15 Zgodnie z art. 16 rozporządzenia nr 343/2003:

„1. Państwo członkowskie odpowiedzialne za rozpatrywanie wniosku o udzielenie azylu na podstawie niniejszego rozporządzenia jest zobowiązane do:

a) przejęcia, na warunkach ustanowionych w art. 17–19, osoby ubiegającej się o azyl, która złożyła wniosek o udzielenie azylu w innym państwie członkowskim;

b) ukończenia rozpatrywania wniosku o udzielenie azylu;

[…]

2. W przypadku gdy państwo członkowskie wydaje wnioskodawcy dokument stałego pobytu, obowiązki określone w ust. 1 przechodzą na to państwo członkowskie.

3. Obowiązki określone w ust. 1 wygasają, w przypadku gdy obywatel państwa trzeciego opuścił terytorium państw członkowskich na okres co najmniej trzech miesięcy, chyba że obywatel państwa trzeciego jest w posiadaniu ważnego dokumentu stałego pobytu wydanego przez państwo członkowskie odpowiedzialne za rozpatrywanie wniosku.

[…]".

16 Zgodnie z art. 17 tego rozporządzenia, w przypadku gdy państwo członkowskie, w którym został złożony wniosek o udzielenie azylu, uznaje, że inne państwo członkowskie jest odpowiedzialne za rozpatrywanie wniosku, może, tak szybko jak to możliwe, i w każdym przypadku w ciągu trzech miesięcy od daty złożenia wniosku wezwać inne państwo członkowskie do przejęcia osoby ubiegającej się o azyl.

17 Artykuł 18 wspomnianego rozporządzenia brzmi następująco:

„1. Państwo członkowskie, do którego został skierowany wniosek, przeprowadza niezbędne kontrole i podejmuje decyzję w sprawie wniosku o przejęcie osoby ubiegającej się o azyl w terminie dwóch miesięcy od dnia otrzymania wniosku.

2. W procedurze określania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrywanie wniosku o udzielenie azylu ustanowionej niniejszym rozporządzeniem używa się elementów dowodów oraz poszlak.

3. Zgodnie z procedurą określoną w art. 27 ust. 2 ustanawia się dwa wykazy i przeprowadza się ich okresowe przeglądy, wskazujące elementy dowodu i poszlak zgodnie z następującymi kryteriami:

a) Dowody

   i) Odnosi się to do dowodów formalnych, które określają odpowiedzialność na mocy rozporządzenia, o ile nie zostały one obalone przez dowód przeciwny.

   ii) Państwa członkowskie dostarczają komitetowi przewidzianemu w art. 27 wzory różnych rodzajów dokumentów administracyjnych, zgodnie z typologią ustaloną w wykazie dowodów formalnych.

b) Poszlaki

   i) Odnosi się do elementów indykatywnych, które będąc możliwe do obalenia, mogą być wystarczające w niektórych przypadkach, zgodnie z przypisywaną im wartością dowodową.

   ii) Wartość dowodową w odniesieniu do odpowiedzialności za rozpatrywanie wniosku o udzielenie azylu ustala się odrębnie w każdym przypadku.

4. Wymagania dowodowe nie powinny wykraczać poza to, co jest niezbędne dla właściwego stosowania niniejszego rozporządzenia.

5. Jeżeli nie dostarczono dowodu formalnego, państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, uznaje swoją odpowiedzialność, jeżeli poszlaki są spójne, nadające się do zweryfikowania i wystarczająco szczegółowe dla ustalenia odpowiedzialności.

[…]

7. Zaniechanie działania w okresie dwóch miesięcy, określonych w ust. 1, oraz w okresie jednego miesiąca, określonym w ust. 6, jest równoznaczne z przyjęciem i pociąga za sobą obowiązek przejęcia danej osoby, wraz z zapewnieniem odpowiednich uzgodnień dotyczących przybycia".

18 Artykuł 19 ust. 1–4 rozporządzenia nr 343/2003 brzmi następująco:

„1. W przypadku gdy państwo członkowskie, któremu złożono wniosek, zgadza się na przejęcie osoby ubiegającej się o azyl, państwo członkowskie, w którym złożony został wniosek o udzielenie azylu, powiadamia wnioskodawcę o decyzji dotyczącej nierozpatrywania wniosku oraz o obowiązku przeniesienia wnioskodawcy do odpowiedzialnego państwa członkowskiego.

2. Decyzja określona w ust. 1 określa podstawy, na jakich jest oparta. Zawiera ona dane szczegółowe dotyczące terminu przeprowadzenia przeniesienia oraz, jeżeli jest to niezbędne, informacje w sprawie miejsca i terminu, w którym wnioskodawca powinien się stawić, jeżeli podróżuje do odpowiedzialnego państwa członkowskiego własnymi środkami. Od decyzji tej można się odwołać lub może ona zostać poddana zmianie. Odwołanie się lub zmiana nie zawieszają wykonania przekazania, chyba że sądy lub właściwe organy tak postanowią na zasadzie jednostkowych przypadków, jeżeli pozwala na to ustawodawstwo krajowe.

3. Przeniesienie wnioskodawcy z państwa członkowskiego, w którym złożony został wniosek o udzielenie azylu, do państwa członkowskiego odpowiedzialnego za jego rozpatrywanie jest przeprowadzane zgodnie z prawem krajowym pierwszego państwa członkowskiego, po konsultacjach między zainteresowanymi państwami członkowskimi, tak szybko, jak to jest możliwe, a najpóźniej w ciągu sześciu miesięcy od zgody na wniosek o przejęcie lub od decyzji w sprawie odwołania się lub rewizji, w przypadku gdy ma ono skutek zawieszający.

[…]

4. W przypadku gdy nie dokonano przeniesienia w okresie sześciomiesięcznego terminu, odpowiedzialność spoczywa na państwie członkowskim, w którym złożono wniosek o udzielenie azylu. Termin ten może być przedłużony do maksymalnie jednego roku, jeżeli przeniesienia nie można przeprowadzić w związku z uwięzieniem osoby ubiegającej się o azyl, lub do maksymalnie osiemnastu miesięcy, jeżeli osoba ubiegająca się o azyl ukrywa się".

19 Rozporządzenie nr 343/2003 zostało uchylone i zastąpione rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela kraju trzeciego lub bezpaństwowca (wersja przekształcona) (Dz.U. L 180, s. 31).

Rozporządzenie (WE) nr 1560/2003

20 Artykuł 3 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1560/2003 z dnia 2 września 2003 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia nr 343/2003 (Dz.U. L 222, s. 3 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 19, t. 6, s. 200), zatytułowany „Rozpatrywanie wniosków o przyjęcie", brzmi następująco:

„1. Argumenty prawne i faktyczne określone we wniosku rozpatruje się w świetle przepisów rozporządzenia (WE) nr 343/2003 oraz wykazów dowodów i poszlak, określonych w załączniku II do niniejszego rozporządzenia.

2. Niezależnie od kryteriów i przepisów rozporządzenia (WE) nr 343/2003, na których opiera się wniosek, państwo członkowskie, do którego kierowany jest wniosek, w terminie dozwolonym przez art. 18 ust. 1 i 6 tego rozporządzenia, sprawdza wyczerpująco i obiektywnie, na podstawie informacji dostępnych bezpośrednio lub pośrednio, czy została ustalona właściwość tego państwa dla rozpatrywania wniosku o azyl. Jeżeli państwo członkowskie, do którego kierowany jest wniosek, sprawdzi, że jest właściwe na podstawie co najmniej jednego z kryteriów tego rozporządzenia, uznaje swoją właściwość".

21 Artykuł 4 rozporządzenia nr 1560/2003, zatytułowany „Rozpatrywanie wniosków o przyjęcie z powrotem", stanowi:

„Jeżeli wniosek jest oparty na danych dostarczonych przez Jednostkę Centralną Eurodac i sprawdzonych przez wnioskujące państwo członkowskie, zgodnie z art. 4 ust. 6 rozporządzenia (WE) nr 2725/2000, państwo członkowskie, do którego kierowany jest wniosek, uznaje swoją właściwość, chyba że przeprowadzone postępowanie sprawdzające wykaże, że jego zobowiązania wygasły na podstawie art. 4 ust. 5 akapit drugi lub na podstawie art. 16 ust. 2, 3 lub 4 rozporządzenia (WE) nr 343/2003. Wygaśnięcie zobowiązań może być oparte tylko na podstawie dowodów materialnych lub uzasadnionych i sprawdzalnych oświadczeń osoby ubiegającej się o azyl".

22 Artykuł 5 tego rozporządzenia, zatytułowany „Odpowiedź odmowna", przewiduje:

„1. Jeżeli po przeprowadzeniu postępowania sprawdzającego wnioskujące państwo członkowskie [państwo członkowskie, do którego kierowany jest wniosek] uznaje, że przedłożone dowody nie potwierdzają jego właściwości, odpowiedź odmowna przesłana wnioskującemu państwu członkowskiemu podaje pełne i szczegółowe przyczyny odmowy.

2. Jeżeli wnioskujące państwo członkowskie uważa, że odmowa oparta jest na niewłaściwej ocenie lub jeżeli posiada dodatkowe dowody do przesłania, może poprosić o ponowne rozpatrzenie swojego wniosku. Ta możliwość musi być wykorzystana w ciągu trzech tygodni od otrzymania odpowiedzi odmownej. Państwo członkowskie, do którego kierowany jest wniosek, dołoży wszelkich starań, aby udzielić odpowiedzi w ciągu dwóch tygodni. W żadnym wypadku ta dodatkowa procedura nie przekracza ograniczeń w czasie, ustanowionych w art. 18 ust. 1 i 6 oraz art. 20 ust. 1 lit. b) rozporządzenia (WE) nr 343/2003".

23 Artykuł 14 tego rozporządzenia, zatytułowany „Koncyliacja", brzmi następująco:

„1. Jeżeli państwa członkowskie nie mogą rozwiązać sporu, czy to w sprawie konieczności wykonania przekazania, czy to łączenia osób spokrewnionych na podstawie art. 15 rozporządzenia (WE) nr 343/2003, czy to co do tego, w którym państwie członkowskim dane osoby powinny zostać połączone, mogą zastosować postępowanie pojednawcze, przewidziane w ust. 2 niniejszego artykułu.

2. Postępowanie pojednawcze rozpoczyna złożenie wniosku przez jedno z państw członkowskich uczestniczących w sporze do przewodniczącego komitetu, ustanowionego na podstawie art. 27 rozporządzenia (WE) nr 343/2003. Poprzez wyrażenie zgody na postępowanie pojednawcze zainteresowane państwa członkowskie podejmują się uwzględnienia w najwyższym stopniu zaproponowanego rozwiązania.

Przewodniczący komitetu wyznacza trzech członków komitetu reprezentujących trzy państwa członkowskie niezwiązane ze sprawą. Otrzymują oni argumenty stron złożone na piśmie lub ustnie oraz, po rozważeniu, proponują w ciągu miesiąca rozwiązanie, w razie potrzeby w drodze głosowania.

Obradom przewodniczy przewodniczący komitetu lub jego zastępca. Może on wyrazić swoją opinię, lecz nie może brać udziału w głosowaniu.

Bez względu na to, czy zaproponowane rozwiązanie zostanie przyjęte czy odrzucone przez strony, jest ono ostateczne i nieodwołalne”.

24 Ten art. 14 został uchylony rozporządzeniem nr 604/2013, jednakże jego treść została przeniesiona do art. 37 tego rozporządzenia.

Dyrektywa 2005/85

25 Motyw 29 dyrektywy 2005/85 przewiduje:

„Niniejsza dyrektywa nie dotyczy procedur objętych [rozporządzeniem nr 343/2003]”.

Prawo austriackie

26 Paragraf 18 ust. 1 Bundesgesetz über die Gewährung von Asyl (Asylgesetz 2005) [federalnej ustawy o udzielaniu azylu (ustawy o azylu 2005), BGBl. I, 109/2005] przewiduje:

„Bundesasylamt i Asylgerichtshof [(sąd ds. azylu)] na wszystkich etapach postępowania powinny z urzędu zapewnić, aby udzielano wskazówek użytecznych dla rozstrzygnięcia lub uzupełniano niekompletne wskazówki dotyczące okoliczności przywołanych dla uzasadnienia wniosku, identyfikowano środki dowodowe dotyczące tych wskazówek oraz uzupełniano przedstawione środki dowodowe oraz – ogólnie – aby udzielano wszelkich informacji, które mogą okazać się potrzebne dla poparcia wniosku. W razie potrzeby środków dowodowych należy wymagać z urzędu”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

27 Shamso Abdullahi jest 22-letnią obywatelką Somalii. Przybyła ona w kwietniu 2011 r. samolotem do Syrii, a następnie w lipcu tego samego roku przejechała przez Turcję, po czym przybyła nielegalnie łodzią do Grecji. Shamso Abdullahi nie złożyła wniosku o udzielenie azylu do rządu greckiego. Z pomocą przemytników wjechała następnie wraz z innymi osobami do Austrii, przejeżdżając przez byłą jugosłowiańską republikę Macedonii, Serbię i Węgry. Granice wszystkich tych krajów przekraczane były nielegalnie. Shamso Abdullahi została zatrzymana w Austrii, w pobliżu granicy węgierskiej, przez policję austriacką, która ustaliła obraną przez nią trasę także poprzez wywiad z innymi uczestnikami tej podróży.

28 W Austrii S. Abdullahi złożyła w dniu 29 sierpnia 2011 r. do właściwego organu administracji, Bundesasylamt, wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej. W dniu 7 września 2011 r. Bundesasylamt skierował zgodnie z art. 10 ust. 1 rozporządzenia nr 343/2003 do Węgier wniosek o przejęcie, który został przez nie przyjęty pismem z dnia 29 września 2011 r. Węgry uzasadniły swoją decyzję, wskazując, że według informacji udzielonych przez S. Abdullahi, a przekazanych im przez Republikę Austrii, i ogólnych informacji o trasach podróży nielegalnych imigrantów istnieją wystarczające dowody, że zainteresowana wjechała nielegalnie do Węgier, przybywając z Serbii, a następnie udała się bezpośrednio do Austrii.

29 Decyzją z dnia 30 września 2011 r. Bundesasylamt odrzucił jako niedopuszczalny wniosek S. Abdullahi o udzielenie azylu w Austrii i postanowił o przeniesieniu jej na Węgry.

30 Shamso Abdullahi wniosła skargę na tę decyzję, którą Asylgerichtshof uwzględnił wyrokiem z dnia 5 grudnia 2011 r. z powodu uchybień proceduralnych. Zdaniem tego sądu w skardze poddano krytyce sytuację w dziedzinie azylu na Węgrzech w świetle art. 3 europejskiej Konwencji o ochronie praw

człowieka i podstawowych wolności, podpisanej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r. (zwanej dalej „EKPC"), zakazującego tortur oraz nieludzkiego i poniżającego traktowania, a Bundesasylamt ocenił sytuację panującą na Węgrzech na podstawie nieaktualnych już źródeł.

31 W następstwie tego orzeczenia wydanego przez Asylgerichtshof Bundesasylamt kontynuował postępowanie administracyjne, a decyzją z dnia 26 stycznia 2012 r. ponownie odrzucił jako niedopuszczalny wniosek o udzielenie azylu i jednocześnie postanowił o przeniesieniu S. Abdullahi na Węgry. Na poparcie swojej decyzji Bundesasylamt po zaktualizowaniu danych, którymi mógł dysponować na temat Węgier, uznał w szczególności, że przeniesienie S. Abdullahi na Węgry nie naruszy praw przysługujących jej na mocy art. 3 EKPC.

32 Na tę decyzję została w dniu 13 lutego 2012 r. ponownie wniesiona skarga do Asylgerichtshof, w której S. Abdullahi po raz pierwszy podniosła, że państwem odpowiedzialnym za rozpatrzenie złożonego przez nią wniosku o udzielenie azylu nie są Węgry, lecz Republika Grecka. Jednakże twierdziła, iż to ostatnie państwo członkowskie nie przestrzega pod pewnymi względami praw człowieka, tak że to na organach austriackich ciąży obowiązek przeprowadzenia postępowania w przedmiocie rozpatrzenia jej wniosku o udzielenie azylu.

33 Organy te ani nie wszczęły postępowania konsultacyjnego z Republiką Grecką, ani nie złożyły do tegoż państwa członkowskiego wniosku o przejęcie.

34 Wyrokiem z dnia 14 lutego 2012 r. Asylgerichtshof uznał tę skargę S. Abdullahi za bezzasadną, orzekając, że zgodnie z art. 10 ust. 1 rozporządzenia nr 343/2003 Węgry są państwem członkowskim odpowiedzialnym za rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu.

35 Shamso Abdullahi wniosła skargę do Verfassungsgerichtshof (trybunału konstytucyjnego), powtarzając w istocie argument, zgodnie z którym państwem członkowskim odpowiedzialnym za rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu były nie Węgry, lecz Republika Grecka. Wyrokiem z dnia 27 czerwca 2012 r. (U 350/12–12) Verfassungsgerichtshof uchylił wspomniany wyrok Asylgerichtshof z dnia 14 lutego 2012 r. Orzeczenie to zostało uzasadnione odniesieniem do innego wyroku wydanego tego samego dnia w ramach sprawy cechującej się podobnymi okolicznościami faktycznymi (wyrok U 330/12–12). W tym ostatnim wyroku Verfassungsgerichtshof uznał za „wątpliwy" pogląd, na którym Asylgerichtshof oparł swoje orzeczenie potwierdzające przeniesienie S. Abdullahi na Węgry, mianowicie że odpowiedzialność (Republiki Greckiej) oparta na art. 10 ust. 1 rozporządzenia nr 343/2003 wygasa, gdy osoba przebywała w państwie trzecim, nawet przez krótki okres (w niniejszym przypadku w byłej jugosłowiańskiej republice Macedonii i Serbii). Zdaniem Verfassungsgerichtshof, chociaż Asylgerichtshof uzasadnił swoje rozstrzygnięcie poprzez powołanie się na doktrynę niemiecką i doktrynę austriacką w odniesieniu do rozporządzenia nr 343/2003, orzekając, że to Węgry były odpowiedzialnym państwem członkowskim, niektórzy austriaccy autorzy reprezentują również pogląd przeciwny. W opinii Verfassungsgerichtshof okoliczność, że S. Abdullahi kontynuowała podróż, wjechawszy do państwa trzeciego, spowodowałaby wygaśnięcie zobowiązania Republiki Greckiej do przejęcia na podstawie art. 16 ust. 3 rozporządzenia nr 343/2003 tylko wtedy, gdyby zainteresowana osoba opuściła terytorium państw członkowskich na okres co najmniej trzech miesięcy. Ponadto odniesienie się do wyroku Trybunału z dnia 21 grudnia 2011 r. w sprawach połączonych C-411/10 i C-493/10 N.S. i in., Zb.Orz. s. I-13905, jest bez znaczenia, gdyż sytuacja faktyczna rozpatrywana w tym wyroku nie była zdaniem Verfassungsgerichtshof porównywalna do sytuacji rozpatrywanej w postępowaniu głównym.

36 Uznając, że zagadnienie to powinno być przedmiotem odesłania prejudycjalnego do Trybunału, Verfassungsgerichtshof uchylił wyrok Asylgerichtshof z uzasadnieniem, że sąd ten naruszył prawo S. Abdullahi do postępowania przed sądem określonym przez ustawę (zasada „sądu ustanowionego ustawowo").

37 Ten wyrok Verfassungsgerichtshof z dnia 27 czerwca 2012 r. został notyfikowany Asylgerichtshof w dniu 10 lipca 2012 r. Od tej pory postępowanie toczy się przed Asylgerichtshof.

38 Jako że Verfassungsgerichtshof wyraził wątpliwości co do znaczenia przypisywanego przyjęciu odpowiedzialności przez państwo członkowskie, sąd odsyłający zastanawia się w pierwszej kolejności nad tym zagadnieniem. Zauważa, że kontrola odpowiedzialności państwa członkowskiego nakładałaby bardzo rozległy obowiązek badania, nie do pogodzenia z wymaganą szybkością określenia właściwego państwa członkowskiego. Ponadto, o ile rozporządzenie nr 343/2003 przewiduje prawo zakwestionowania przez osobę ubiegającą się o azyl jej przeniesienia, o tyle rozporządzenie to nie uzasadnia prawa do przeprowadzenia postępowania w sprawie azylu w danym państwie członkowskim według wyboru wnioskodawcy. W świetle systemu ustanowionego wspomnianym rozporządzeniem wyłącznie państwom członkowskim przysługują w stosunkach wzajemnych – zaskarżalne – prawa podmiotowe w odniesieniu do przestrzegania kryteriów odpowiedzialności. Asylgerichtshof podkreśla również, że orzeczenie sądu krajowego wyznaczające inne właściwe państwo członkowskie może się okazać praktycznie niewykonalne wobec tego państwa członkowskiego ze względu na terminy określone w tymże rozporządzeniu.

39 W drugiej kolejności Asylgerichtshof zastanawia się nad ewentualną odpowiedzialnością Republiki Greckiej, jeśli powinno się nie uwzględniać zgody wyrażonej przez Węgry. Odnosząc się do pkt 44 i 45 wyroku z dnia 3 maja 2012 r. w sprawie C-620/10 Kastrati i in., sąd odsyłający wywiódł z niego, że art. 16 ust. 3 rozporządzenia nr 343/2003, zgodnie z którym obowiązki odpowiedzialnego państwa członkowskiego ustają, gdy osoba ubiegająca się o azyl opuściła terytorium państw członkowskich na okres co najmniej trzech miesięcy, nie ma zastosowania, gdy wniosek o udzielenie azylu nie został jeszcze złożony. Sąd ten wskazuje ponadto, że przepis ten znajduje się pośród przepisów proceduralnych tego rozporządzenia, a nie w rozdziale III wspomnianego rozporządzenia, który ustanawia materialne kryteria właściwości. Sąd odsyłający zauważa także, że podobnie rozporządzenie nr 1560/2003 wymienia art. 16 ust. 3 rozporządzenia nr 343/2003 tylko w swoim art. 4 dotyczącym wniosku o przyjęcie z powrotem, a nie w swoim art. 3 dotyczącym wniosku o przyjęcie. Sąd ten podkreśla wreszcie, że obowiązek sprawdzania trasy podróży obranej przez osobę ubiegającą się o azyl oraz dat wjazdów na terytorium Unii i wyjazdów z niego może wymagać czasu i stawiać delikatne kwestie dowodowe, co mogłoby przedłużać czas trwania postępowania i fazę niepewności w odniesieniu do osoby ubiegającej się o azyl.

40 W trzeciej i ostatniej kolejności, w przypadku gdyby należało uznać, że w sprawie głównej Republika Grecka jest państwem właściwym, sąd odsyłający zauważa, że jeśli przeniesienie do Republiki Greckiej nie jest możliwe ze względu na systemowe nieprawidłowości systemu azylowego w tym państwie, pozostawia to osobom ubiegającym się o azyl możliwość wyboru docelowego państwa członkowskiego, które byłoby prawnomaterialnie odpowiedzialne za przeprowadzenie procedury azylowej, co byłoby sprzeczne z celami rozporządzenia nr 343/2003. Sąd ten zastanawia się, czy wobec tych względów Republikę Grecką można by wykluczyć od razu, to znaczy na etapie określania odpowiedzialnego państwa członkowskiego. Inną możliwością byłoby wzięcie pod uwagę Węgier podczas badania „dalszych kryteriów", które to wyrażenie, widniejące w pkt 96 ww. wyroku w sprawach połączonych N.S. i in., stawia jednak dalsze pytania.

41 W świetle tych okoliczności Asylgerichtshof postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy art. 19 rozporządzenia nr 343/2003 w związku z art. 18 tego rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że państwo członkowskie wyrażające zgodę zgodnie z tymi przepisami jest tym państwem członkowskim, które jest odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu w rozumieniu art. 16 ust. 1 zdanie wprowadzające rozporządzenia nr 343/2003, czy też krajowy organ odwoławczy musi w świetle prawa Unii, jeśli w toku postępowania w sprawie środka odwoławczego, o którym mowa w art. 19 ust. 2 rozporządzenia nr 343/2003, niezależnie od takiej zgody dojdzie do wniosku, że zgodnie z rozdziałem III rozporządzenia

nr 343/2003 odpowiedzialne byłoby inne państwo członkowskie (nawet jeśli do tego państwa nie został skierowany wniosek o przejęcie lub nie wyraziło ono zgody na takie przejęcie), stwierdzić w odniesieniu do postępowania w przedmiocie rozstrzygnięcia środka odwoławczego jako wiążącą odpowiedzialność tego innego państwa członkowskiego? Czy każdej osobie ubiegającej się o azyl przysługuje w tym względzie prawo podmiotowe do rozpatrzenia jej wniosku o udzielenie azylu przez odpowiedzialne państwo członkowskie określone zgodnie z tymi kryteriami właściwości?

2) Czy art. 10 ust. 1 rozporządzenia nr 343/2003 należy interpretować w ten sposób, że państwo członkowskie, w którym miał miejsce pierwszy nielegalny wjazd (»pierwsze państwo członkowskie«), musi uznać swoją odpowiedzialność za rozpatrzenie wniosku obywatela państwa trzeciego o udzielenie azylu w przypadku wystąpienia opisanej niżej sytuacji. Obywatel państwa trzeciego, przybywając z państwa trzeciego, wjeżdża nielegalnie do danego pierwszego państwa członkowskiego, w którym nie składa wniosku o udzielenie azylu. Następnie wyjeżdża z tego państwa członkowskiego do innego państwa trzeciego i w okresie krótszym niż trzy miesiące wjeżdża nielegalnie z państwa trzeciego do innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej (»drugiego państwa członkowskiego«). Z tego drugiego państwa członkowskiego udaje się od razu dalej bezpośrednio do trzeciego państwa członkowskiego, w którym składa swój pierwszy wniosek o udzielenie azylu. W tym momencie upłynęło mniej niż dwanaście miesięcy od pierwszego nielegalnego wjazdu do pierwszego państwa członkowskiego.

3) Niezależnie od odpowiedzi na pytanie drugie, czy jeśli wymienione w pytaniu drugim »pierwsze państwo członkowskie« jest państwem, którego system azylowy wykazuje systemowe nieprawidłowości, porównywalne do nieprawidłowości opisanych w wyroku ETPC z dnia 21 stycznia 2011 r. w sprawie M.S.S. przeciwko Belgii i Grecji (skarga nr 30.696/09), wymagana jest inna kwalifikacja zasadniczo odpowiedzialnego państwa członkowskiego w rozumieniu rozporządzenia nr 343/2003, bez względu na [ww.] wyrok Trybunału Sprawiedliwości [...] w sprawach połączonych [N.S. i in.]? Czy można w szczególności uznać, że pobyt w takim państwie członkowskim od samego początku nie może stanowić okoliczności faktycznej ustanawiającej odpowiedzialność w rozumieniu art. 10 rozporządzenia nr 343/2003?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

42 Poprzez pytanie pierwsze sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 19 ust. 2 rozporządzenia nr 343/2003 należy interpretować w ten sposób, że zobowiązuje on państwa członkowskie do zapewnienia, by osoba ubiegająca się o azyl miała prawo zwrócić się w ramach odwołania od decyzji o przeniesieniu na mocy art. 19 ust. 1 tego rozporządzenia o kontrolę określenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego, powołując się na błędne stosowanie kryteriów ujętych w rozdziale III wspomnianego rozporządzenia.

Uwagi przedłożone Trybunałowi

43 Shamso Abdullahi oraz Komisja Europejska podnoszą, że organ odwoławczy powinien skontrolować przestrzeganie kryteriów odpowiedzialności. Odnoszą się one do motywu 4 rozporządzenia nr 343/2003, zgodnie z którym metoda określania państwa członkowskiego odpowiedzialnego powinna opierać się na „obiektywnych i sprawiedliwych kryteriach zarówno dla państwa członkowskiego, jak i dla zainteresowanych osób”.

44 Według S. Abdullah ustanowienie przez rozporządzenie nr 343/2003 obiektywnych kryteriów określania odpowiedzialnego państwa członkowskiego powoduje powstanie praw podmiotowych na rzecz osób ubiegających się o azyl, przy czym osoby te mogą żądać dokonania kontroli stosowania tych

kryteriów, w tym faktycznych warunków ustania odpowiedzialności. Jej zdaniem interpretacja ta odpowiada wymogom określonym w art. 47 karty. Ponadto rozporządzenie nr 343/2003 według niej nie przewiduje, że taka kontrola powinna być ograniczona, na przykład, ograniczając ją do kontroli arbitralności.

45 Odnosząc się do art. 47 karty, Komisja utrzymuje, że zasada skuteczności środka odwoławczego, przewidziana w art. 19 ust. 2 rozporządzenia nr 343/2003, oznacza, że osoba ubiegająca się o azyl może domagać się kontroli zgodności z prawem jej przeniesienia do państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek, co obejmuje kwestię tego, czy przestrzegano hierarchii kryteriów lub terminów przewidzianych rozporządzeniem nr 343/2003. Osoba ubiegająca się o azyl może także przedstawić powody skłaniające do uznania, że może ona doświadczyć nieludzkiego i poniżającego traktowania w rozumieniu art. 4 karty w państwie, do którego zostanie przeniesiona. Gdyby organ odwoławczy doszedł do wniosku, że zaskarżona decyzja nie jest zgodna z prawem, powinien ją zmienić lub uchylić i sam wskazać państwo członkowskie, które uważa za odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu. Państwo członkowskie, w którym złożony został wniosek o udzielenie azylu, powinno zatem wtedy ponowie zastosować procedurę przewidzianą w art. 17–19 rozporządzenia nr 343/2003.

46 Rządy grecki, węgierski, Zjednoczonego Królestwa i szwajcarski uważają natomiast, że zgodnie z art. 19 ust. 1 rozporządzenia nr 343/2003 środek odwoławczy może dotyczyć tylko decyzji o nierozpatrywaniu wniosku i obowiązku przeniesienia. Może być tylko oparty na naruszeniu konkretnych praw, takim jak naruszenie praw podstawowych w państwie członkowskim przeniesienia lub ochrona jedności rodziny. Rządy grecki, węgierski i Zjednoczonego Królestwa zwracają uwagę na opóźnienia, które wynikałyby z poszukiwań odpowiedzialnego państwa członkowskiego lub konsultacji z innym państwem członkowskim, podczas gdy rozporządzenie nr 343/2003 stawia nacisk na szybkość rozpatrywania wniosków o udzielenie azylu. Takie poszukiwania nie są ich zdaniem uzasadnione, skoro poprzez wyrażenie zgody przez państwo członkowskie osiągnięty zostanie cel rozporządzenia nr 343/2003, mianowicie określenie państwa odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu.

Odpowiedź Trybunału

47 Pytanie dotyczy wykładni rozporządzenia nr 343/2003 i praw wynikających dla osób ubiegających się o azyl z tego rozporządzenia, które stanowi jeden z elementów wspólnego europejskiego systemu azylowego przyjętego przez Unię Europejską.

48 W tym względzie należy przypomnieć, iż zgodnie z art. 288 akapit drugi TFUE rozporządzenie ma zasięg ogólny, wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich. Tym samym ze względu na swą naturę i funkcję w systemie źródeł prawa Unii może przyznawać jednostkom prawa, które sądy krajowe zobowiązane są chronić (wyroki: z dnia 10 października 1973 r. w sprawie 34/73 Variola, Rec. s. 981, pkt 8; z dnia 17 września 2002 r. w sprawie C-253/00 Muñoz i Superior Fruiticola, Rec. s. I-7289, pkt 27; a także z dnia 14 lipca 2011 r. w sprawach połączonych C-4/10 i C-27/10 Bureau national interprofessionnel du Cognac, Zb.Orz. s. I-6131, pkt 40).

49 Należy sprawdzić, w jakim zakresie przepisy ujęte w rozdziale III rozporządzenia nr 343/2003 przyznają faktycznie osobom ubiegającym się o azyl prawa, które sądy krajowe zobowiązane są chronić.

50 Należy na wstępie zauważyć, że zgodnie z brzmieniem art. 19 ust. 2 rozporządzenia nr 343/2003 rozporządzenie to przewiduje pojedynczy środek odwoławczy. Przepis ten przewiduje możliwość złożenia odwołania lub wniosku o zmianę w odniesieniu do decyzji dotyczącej nierozpatrywania wniosku oraz przeniesienia wnioskodawcy do odpowiedzialnego państwa członkowskiego. Ponadto dyrektywa 2005/85, która określa w rozdziale V procedury odwoławcze w ramach rozpatrywania wniosków o udzielenie azylu, wskazuje w motywie 29, że nie dotyczy ona procedur objętych rozporządzeniem nr 343/2003.

51 Co się tyczy zakresu środka odwoławczego przewidzianego w art. 19 ust. 2 rozporządzenia nr 343/2003, należy interpretować to rozporządzenie nie tylko w odniesieniu do brzmienia przepisów, które je tworzą, ale również w odniesieniu do jego ogólnej systematyki, celów i kontekstu, a w szczególności jego ewolucji w związku z systemem, w który się wpisuje.

52 W tym względzie należy przypomnieć po pierwsze, że wspólny europejski system azylowy został zaprojektowany w kontekście pozwalającym zakładać, że wszystkie uczestniczące w nim państwa, bez względu na to, czy chodzi o państwa członkowskie, czy o państwa trzecie, przestrzegają praw podstawowych, w tym praw znajdujących oparcie w konwencji genewskiej i protokole z 1967 r., a także w EKPC, oraz że państwa członkowskie mogą w tym względzie darzyć się wzajemnym zaufaniem (ww. wyrok w sprawach połączonych N.S. i in., pkt 78).

53 To właśnie z uwagi na tę zasadę wzajemnego zaufania prawodawca Unii przyjął rozporządzenie nr 343/2003 w celu racjonalizacji rozpatrywania wniosków o udzielenie azylu i zapobieżenia przeciążeniu systemu wynikającego z nałożenia na organy władzy państwowej obowiązku rozpatrzenia wielu wniosków złożonych przez tę samą osobę ubiegającą się o azyl, zwiększenia pewności prawa w zakresie ustalania państwa odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu i w efekcie zapobieżenia „forum shopping", a podstawowym celem tych wszystkich względów jest przyspieszenie rozpatrywania wniosków zarówno w interesie osób ubiegających się o azyl, jak i uczestniczących państw (ww. wyrok w sprawach połączonych N.S. i in., pkt 79).

54 Po drugie, zasady mające zastosowanie do wniosków o udzielenie azylu zostały w szerokim zakresie zharmonizowane na poziomie Unii, w szczególności w ostatniej kolejności przez dyrektywy 2011/95 i 2013/32.

55 Wynika z tego, że wniosek osoby ubiegającej się o azyl będzie rozpatrywany w szerokim zakresie według tych samych zasad bez względu na państwo członkowskie odpowiedzialne za rozpatrywanie tego wniosku na mocy rozporządzenia nr 343/2003.

56 Ponadto pewne przepisy rozporządzeń nr 343/2003 i nr 1560/2003 świadczą o zamiarze ustanowienia przez prawodawcę Unii w odniesieniu do określania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrywanie wniosku o udzielenie azylu zasad organizacyjnych rządzących stosunkami pomiędzy państwami członkowskimi na wzór konwencji dublińskiej (zob. analogicznie wyroki z dnia 13 czerwca 2013 r.: w sprawach połączonych od C-671/11 do C-676/11 Unanimes i in., pkt 28; a także w sprawie C-3/12 Syndicat OP 84, pkt 29).

57 I tak, art. 3 ust. 2 (klauzula „suwerenności") i art. 15 ust. 1 (klauzula humanitarna) rozporządzenia nr 343/2003 dążą do zachowania prerogatyw państw członkowskich przy wykonywaniu prawa udzielania azylu niezależenie od tego, które państwo członkowskie jest odpowiedzialne za rozpatrywanie wniosku na podstawie kryteriów określonych w tym rozporządzeniu. Co się tyczy przepisów dyspozytywnych, przyznają one państwom członkowskim szerokie uprawnienia dyskrecjonalne (zob. podobnie ww. wyrok w sprawach połączonych N.S. i in., pkt 65; a także wyrok z dnia 6 listopada 2012 r. w sprawie C-245/11 K, pkt 27).

58 Podobnie art. 23 rozporządzenia nr 343/2003 pozwala państwom członkowskim na ustalenie między sobą na zasadzie dwustronnej uzgodnień administracyjnych dotyczących praktycznych szczegółów wykonania tego rozporządzenia, które mogą dotyczyć uproszczenia procedur i skrócenia terminów odnoszących się do przekazywania i rozpatrywania wniosków o przejęcie lub przyjęcie z powrotem osób ubiegających się o azyl. Ponadto art. 14 ust. 1 rozporządzenia nr 1560/2003 – obecnie art. 37 rozporządzenia nr 604/2013 – przewiduje, że w różnych przypadkach sporów dotyczących stosowaniem rozporządzenia nr 343/2003 państwa członkowskie mogą zastosować postępowanie pojednawcze, w którym uczestniczą członkowie komitetu reprezentujący trzy państwa członkowskie niezwiązane ze sprawą, ale w ramach którego nie jest przewidziane nawet wysłuchanie osoby ubiegającej się o azyl.

59 Wreszcie, jak wynika z motywów 3 i 4 rozporządzenia nr 343/2003, jednym z jego zasadniczych celów jest ustanowienie jasnej i wykonalnej metody umożliwiającej szybkie określenie państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrywanie wniosku o udzielenie azylu, tak aby zagwarantować skuteczny dostęp do procedur określania statusu uchodźcy i nie zagrażać celowi, jakim jest szybkie rozpatrywanie wniosków.

60 W niniejszym przypadku zakwestionowana decyzja jest decyzją państwa członkowskiego, w którym został złożony przez skarżącą w postępowaniu głównym wniosek o udzielenie azylu, o nierozpatrywaniu wspomnianego wniosku i przeniesieniu tej osoby do innego państwa członkowskiego. To drugie państwo członkowskie zgodziło się na przyjęcie skarżącej w postępowaniu głównym na podstawie kryterium ujętego w art. 10 ust. 1 rozporządzenia nr 343/2003, mianowicie jako państwo członkowskie pierwszego wjazdu skarżącej w postępowaniu głównym na terytorium Unii. W takiej sytuacji, w której państwo członkowskie zgadza się na przyjęcie, i w świetle okoliczności wymienionych w pkt 52 i 53 niniejszego wyroku, osoba ubiegająca się o azyl może podważać wybór tego kryterium, wyłącznie powołując się na istnienie systemowych nieprawidłowości w zakresie procedury azylowej i warunków przyjmowania osób ubiegających się o azyl w tym państwie członkowskim, które to nieprawidłowości stanowią poważne i udowodnione powody, aby przypuszczać, że osoba ta zetknie się z rzeczywistym niebezpieczeństwem bycia poddaną nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu w rozumieniu art. 4 karty (zob. podobnie ww. wyrok w sprawach połączonych N.S. i in., pkt 94, 106; a także wyrok z dnia 14 listopada 2013 r. w sprawie C-4/11 Puid, pkt 30).

61 Jak wynika zaś z akt sprawy przedstawionych Trybunałowi, żadna wskazówka nie pozwala uznać, że tak jest w przypadku sporu w postępowaniu głównym.

62 W świetle całości poprzedzających rozważań na pytanie pierwsze należy odpowiedzieć, iż art. 19 ust. 2 rozporządzenia nr 343/2003 należy interpretować w ten sposób, że w sytuacji, gdy państwo członkowskie wyraziło zgodę na przyjęcie osoby ubiegającej się o azyl na podstawie kryterium ujętego w art. 10 ust. 1 wspomnianego rozporządzenia, mianowicie jako państwo członkowskie pierwszego wjazdu osoby ubiegającej się o azyl na terytorium Unii, osoba ta może podważać wybór tego kryterium, wyłącznie powołując się na istnienie systemowych nieprawidłowości w zakresie procedury azylowej i warunków przyjmowania osób ubiegających się o azyl w tym państwie członkowskim, które to nieprawidłowości stanowią poważne i udowodnione powody, aby przypuszczać, że wspomniana osoba zetknie się z rzeczywistym niebezpieczeństwem bycia poddaną nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu w rozumieniu art. 4 karty.

W przedmiocie pytań drugiego i trzeciego

63 Jako że dwa pozostałe pytania prejudycjalne zadano na wypadek, gdyby uznano, że osoba ubiegająca się o azyl miała podstawy do domagania się kontroli określenia państwa członkowskiego odpowiedzialnego za jej wniosek o udzielenie azylu, nie ma potrzeby udzielania na nie odpowiedzi.

W przedmiocie kosztów

64 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 19 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 343/2003 z dnia 18 lutego 2003 r. ustanawiającego kryteria i mechanizmy określania państwa członkowskiego właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl, wniesionego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego, należy interpretować w ten sposób, że w sytuacji, gdy państwo członkowskie wyraziło zgodę na przyjęcie osoby ubiegającej się o azyl na podstawie kryterium ujętego w art. 10 ust. 1 wspomnianego rozporządzenia, mianowicie jako państwo członkowskie pierwszego wjazdu osoby ubiegającej się o azyl na terytorium Unii Europejskiej, osoba ta może podważać wybór tego kryterium, wyłącznie powołując się na istnienie systemowych nieprawidłowości w zakresie procedury azylowej i warunków przyjmowania osób ubiegających się o azyl w tym państwie członkowskim, które to nieprawidłowości stanowią poważne i udowodnione powody, aby przypuszczać, że wspomniana osoba zetknie się z rzeczywistym niebezpieczeństwem bycia poddaną nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu w rozumieniu art. 4 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

Podpisy